

**LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO XXVI SKYRIAUS
PAVADINIMO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 175¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS
ĮSTATYMO NR. XI-2234 8 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS POLITINIŲ PARTIJŲ ĮSTATYMO NR. I-606 19, 20, 21, 23,
24, 26, 27, 30 STRAIPSNIŲ IR PENKTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO IR FINANSAVIMO KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-2428 10, 12, 14, 15,
16, 17, 18, 19, 21, 22 STRAIPSNIŲ IR KETVIRTOJO SKIRSNIO PAVADINIMO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 93, 544 IR 589 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS
RINKIMŲ KOMISIJOS ĮSTATYMO NR. IX-985 3 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR
ĮSTATYMO PAPILDYMO 12¹ IR 12² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS ĮSTATYMO NR. I-172 13
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-1331 1 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Įstatymų projektų rengimą paskatino Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo išvada, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2018 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. XIII-1228.

Įstatymų projektų tikslai – Vyriausiosios rinkimų komisijos ir ikiteisminio tyrimo institucijų proaktyviais veiksmais, siūlomomis organizacinėmis ir administracinėmis priemonėmis didinti politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumą ir stiprinti finansavimo kontrolę.

Įstatymų projektų uždaviniai – nustatyti baudžiamąją ir administracinę atsakomybę už neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių, tame tarpe ir visuomeninių rinkimų komitetų, finansavimą; numatyti finansinio pobūdžio priemonės politinėms partijoms už lėšų panaudojimą iš neteisėtų finansavimo šaltinių; apriboti grynujų pinigų, įskaitant ir nario mokestį, naudojimą partijų veikloje; nustatyti politinių kampanijų išlaidų kontrolę ir politinių partijų atskaitomybę; užkirsti kelią piktnaudžiavimams pasinaudoti paramos gavėjo statuso suteikiamomis lengvatomis.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija kartu su Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

Įstatymų projektai parengti pagal Ministro Pirmininko 2018 m. birželio 28 d. potvarkiu Nr. 123 sudarytos darbo grupės (toliau – Darbo grupė) siūlymus dėl politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės tobulinimo, siekiant sudaryti teisinės prielaidas efektyviai kovoti su nelegaliu politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių finansavimu.

3. Dabartinis įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reguliavimas

Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo šaltinius, tvarką, finansavimo kontrolę nustato *Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymas* ir *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymas*. Politinių partijų įstatymo 19 straipsnis ir Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo 7 ir 8 straipsniai įtvirtina baigtinį politinių

partijų ir politinių kampanijų finansavimo šaltinių sąrašą. Finansuoti politines partijas ir politines kampanijas kitomis, šiuose straipsniuose nenurodytomis, lėšomis draudžiama. Be kita ko, Politinių partijų ir Politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymai nustato ribotus ir griežtai apibrėžtus būdus, kuriais tretieji asmenys gali finansuoti politinę partiją ar politinę kampaniją. Tačiau dabartinis teisinis reguliavimas neriboja, kokio dydžio gali būti mokamas nario mokeskis grynaisiais pinigais, nenumato politinėms partijoms prievolės skelbti sutartis, sudarytas pagal Viešųjų pirkimų įstatymą, neišsamiai apibrėžia, kokie politinių partijų finansavimo šaltiniai yra laikomi neteisėtais, taip pat nereglamentuoja politinės kampanijos apskaitos žiniaraščių viešinimo.

Galiojančiame *Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse* nėra atskiro straipsnio, kuris kriminalizuotų neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių finansavimą. Nors BK XXVI skyriuje yra numatyti nusikaltimai asmenų rinkimų teisėms ir rinkimų ar referendumų tvarkai, tačiau šie nusikaltimai yra susiję tik su tiesioginiu poveikiu rinkimų ar referendumų eigai ir neapima veikų, kuriomis kėsinama į teisės aktais griežtai reguliuojamus politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo principus. Baudžiamoji atsakomybė galima (ir buvo taikyta teismų praktikoje) tik už atskirus veiksmus, kuriais siekiama užmaskuoti ar paslėpti neteisėtą politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimą, pavyzdžiui, pagal BK 205 (apgaulingas pareiškimas apie juridinio asmens veiklą), 220 (neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas), 222 (apgaulingas apskaitos tvarkymas), 300 (dokumento suklastojimas ar disponavimas suklastotu dokumentu) straipsnius. Kitaip tariant, šiuo metu baudžiamoji atsakomybė kyla tais atvejais, kuomet siekiant neteisėto politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimo padaromos kitos Baudžiamajame kodekse numatytos nusikalstamos veikos, susijusios su mokesčių vengimu, apgaulinga apskaita, dokumentų klastojimu.

Šiuo metu galiojančiame *Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatyme* nėra numatyta neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kaip nusikalstamos veikos, dėl kurios leidžiama atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas nenumato administracinės atsakomybės asmenims, neturintiems teisės aukoti, bet kokia forma remti politinės kampanijos dalyvius ar finansuoti politinės partijas neturint tam teisės.

Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymas, nustatydamas Vyriausiosios rinkimų komisijos uždavinius ir įgaliojimus, nesuteikia teisės Vyriausiajai rinkimų komisijai, nagrinėjant asmenų pranešimus, skundus ir prašymus dėl galimų rinkimų pažeidimų bei politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų, reikalauti iš fizinių ir juridinių asmenų privalomai pateikti turimą informaciją ir dokumentus, reikalingus Vyriausiosios rinkimų komisijos funkcijoms atlikti.

Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatyme yra nustatyta, kad paramos gavėjo statusas privalo būti suteiktas šio įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nurodytiems asmenims, jeigu šių asmenų įstatuose (nuostatuose) yra numatyta vykdyti įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nurodytą visuomenei naudingą veiklą. Ši paramos gavėjo statuso suteikimo sąlyga Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 13 straipsnio pakeitimo įstatymu (toliau – LPI pakeitimo įstatymas), kuris įsigalios 2019 m. sausio 1 d., papildyta naujais reikalavimais: nėra minėto įstatymo 13 straipsnio 5 ir 6 dalyse nurodytų aplinkybių (tam tikrų teisės aktų pažeidimų, neatitikimo minimaliems patikimo mokesčių mokėtojo kriterijams, likvidavimo, bankroto, pertvarkymo). Įstatyme apibrėžti ir tam tikri paramos gavėjo statuso netekimo pagrindai, tačiau jų nepakanka, norint sumažinti riziką piktnaudžiavimams pasinaudojant paramos gavėjo statusu. Be to, tam tikri Labdaros ir paramos įstatyme įtvirtinti paramos gavėjo statuso netekimo pagrindai (atsižvelgiant į LPI pakeitimo įstatymą,

tuo pačiu ir šio statuso suteikimo sąlygos) neatitinka kitų įstatymų reikalavimų, juos dubliuoja arba neužtikrina praktinio paramos gavėjo statuso suteikimo mechanizmo įgyvendinimo.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto atlikto parlamentinio tyrimo išvadoje pateiktus pasiūlymus, taip pat užkirsti kelią naudotis politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių finansavimo kontrolės sistemos neefektyvumu, naujame teisiniame reguliavime siūlomos priemonės, kurios apimtų ne tik prevencinę institucijų veiklą, bet ir glaudų Vyriausiosios rinkimų komisijos bei Specialiųjų tyrimų tarnybos ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos bendradarbiavimą vykdant politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolę.

Siūlomos šios reguliavimo priemonės politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumui didinti ir finansavimo kontrolei stiprinti:

I. Neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kriminalizavimas.

Baudžiamoji atsakomybė yra krašutinė priemonė (*ultima ratio*), todėl Baudžiamajame kodekse turėtų būti kriminalizuotos tik pačios pavojingiausios veikos, kurių negalima užkardyti administracinėmis ar kitomis priemonėmis. Būtent neteisėtos finansinės paramos teikimas politinėms partijoms ar politinių kampanijų dalyviams draudžiamu būdu ar iš draudžiamų šaltinių ir jos priėmimas, kai tai atliekama stambiu mastu, priskirtinas prie kriminalizuotų nusikalstamų veikų. Neteisėto politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo atvejais tiesioginis ir pagrindinis tikslas yra neteisėtu finansavimu užsitikrinti politinius tikslus – pasiekti politinės partijos ar atskirų politikų, politinių grupių populiarumą tarp rinkėjų, geresnius rinkimų rezultatus ir laimėti politinę valdžią, taip darant įtaką visam valstybės gyvenimui. Taigi tokių veikų tiesioginis objektas yra politinė sistema. Atsižvelgiant į tai, *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXVI skyriaus pavadinimo pakeitimo ir Kodekso papildymo 175¹ straipsnių įstatymo projektu* (toliau – BK projektas) siūloma Baudžiamąjį kodeksą papildyti nauju 175¹ straipsniu, kuriame būtų nustatyta baudžiamoji atsakomybė už neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų dalyvių, įskaitant visuomeninius rinkimų komitetus, finansavimą. Baudžiamojon atsakomybėn siūloma traukti asmenis, kurie draudžiamu būdu ar iš draudžiamų šaltinių teikė lėšas ar kitokią materialinę paramą, kurių vertė viršija 500 MGL dydžio sumą, politinei partijai ar politinei kampanijai tiesiogiai ar netiesiogiai finansuoti arba šias lėšas ar paramą bet koku būdu priėmė arba panaudojo politinės partijos ar politinės kampanijos veikloje. Pažymėtina, kad siūlomu BK 175¹ straipsniu kriminalizuojamas tiek politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimas iš teisės aktuose nenumatytų šaltinių („iš draudžiamų šaltinių“), pavyzdžiui, parama iš juridinių asmenų ar užsienio valstybių, tiek finansavimas iš įstatymuose numatytų šaltinių, bet pažeidžiant šių įstatymų reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, kad neteisėta parama politinei partijai ar politinei kampanijai gali būti paslėpta ar užmaskuota, BK projektu siūloma kriminalizuoti neteisėtos paramos teikimą, kai tuo siekiama politinę partiją ar politinę kampaniją finansuoti tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai. BK projekto sąvoka „lėšos ar kitokia materialinė parama“ yra plataus pobūdžio ir apima pinigines lėšas, kilnojamus ar nekilnojamus daiktus, kitas turtines vertybes arba kitus turtinę vertę turinčius materialius ar nematerialius objektus, bet kokias turtinę vertę turinčias paslaugas, įskaitant nuolaidas, reklamą, neatlygintai perduotus ar suteiktus naudoti daiktus, neatlygintinai suteiktas paslaugas, turtinės prievolės sumažinimą ar pašalinimą ir pan. BK 175¹ straipsniu kriminalizuojamas ne tik neteisėtas lėšų ar kitokios materialinės paramos teikimas, bet ir jos priėmimas bet koku būdu. Nėra svarbu, ar šią paramą priima teisės aktų įgaliojtas asmuo (pavyzdžiui, politinės partijos vadovas, politinės kampanijos įždininkas), ar kitas asmuo (pavyzdžiui, jeigu gaunamos lėšos nėra oficialiai apskaitomos ir laikomos atskirai („juodoji buhalterija“)).

Pažymėtina, kad baudžiamojon atsakomybėn siūloma traukti tik už neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą stambiu mastu, t. y. kai neteisėtai suteikiamos, priimamos ar panaudojamos lėšos ar kitokia materialinė parama, kurių bendra vertė viršija 500 MGL (šiuo metu – 25 tūkst. eurų) dydžio sumą. Baudžiamoji atsakomybė būtų taikoma tik už tiesiogine tyčia padarytą nusikalstamą veiką, t. y. kai asmuo suvokia, kad jis neteisėtai teikia 500 MGL dydžio sumą viršijančias lėšas ar kitokią materialinę paramą politinei partijai ar politinei kampanijai tiesiogiai ar netiesiogiai finansuoti arba šią paramą bet koku būdu priima ar panaudoja politinės partijos ar politinės kampanijos veikloje, ir nori tą daryti. Neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą siūloma priskirti apysunkių nusikaltimų kategorijai ir už šio nusikaltimo padarymą bausti bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.

Pažymėtina, kad BK projekte siūloma numatyti visų politinės kampanijos dalyvių, tiek fizinių asmenų, tiek juridinių asmenų, atsakomybę. Kadangi visuomeniniai rinkimų komitetai nėra laikomi juridiniais asmenimis, o steigiami konkrečioms rinkimams ir veikia tik vienos savivaldybės teritorijos ribose, pagal naujai siūlomą reglamentavimą visuomeniniam rinkimų komitetui atsakomybė kiltų ne kaip juridiniam asmeniui, o baudžiami būtų tik kalti visuomeninio rinkimo komiteto nariai. Atkreiptinas dėmesys, kad galiojančio Baudžiamojo kodekso 24–26 straipsniai numato asmenų bendrininkavimą, todėl priklausomai nuo visuomeninio rinkimo komiteto narių ir kitų asmenų vaidmens susitarime, organizuotumo laipsnio ir pan., pagal teisinį reglamentavimą būtų baudžiami visi visuomeninio rinkimų komiteto nariai ir kiti asmenys, kurie bendrininkavo remdami ar priimdami neteisėtą paramą. Atsižvelgiant į tai, visuomeninio rinkimų komiteto atžvilgiu baudžiamoji atsakomybė bus taikoma arba pavieniams jo nariams arba visuomeninio rinkimų komiteto narių grupei.

Siekiant sudaryti prielaidas atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą dėl šio BK projekte išskiriamo apysunkio nusikaltimo, būtina išplėsti nusikalstamų veikų, dėl kurių leidžiama atlikti kriminalinės žvalgybos tyrimą, sąrašą. Šiuo tikslu *Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo Nr. XI-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu* siūloma pakeisti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir jį papildyti nuoroda į BK projektu kriminalizuojamą naują veiką – neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą (BK 175¹ straipsnis).

II. Priemonės, atgrasančios nuo politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo pažeidimų.

Siekiant maksimaliai riboti pažeidimus, susijusius su politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimu, *Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymo NR. I-606 19, 20, 21, 23, 24, 26, 27 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte* (toliau – Politinių partijų įstatymo projektas) ir *Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymo NR. IX-2428 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte* (toliau – Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektas) siūlomos tam tikros finansinio pobūdžio poveikio priemonės, kurios nesudarytų prielaidų politinėms partijoms, kitiems politinės kampanijos dalyviams, įskaitant visuomeninius rinkimų komitetus, iš neteisėto finansavimo gauti naudos, tai yra neleistų pasinaudoti finansavimo pažeidimu. Šiam tikslui Politinių partijų įstatymo projekto 19 straipsnio 12 dalyje siūloma nustatyti, kad jeigu politinė partija priima ir panaudoja lėšas iš įstatyme nenurodytų finansavimo šaltinių, Vyriausioji rinkimų komisija priima sprendimą, kuriuo įpareigoja politinę partiją tokio pat dydžio sumą pervesti į valstybės biudžetą. Atitinkamai Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekto 12 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad jeigu politinės kampanijos dalyvis, įskaitant visuomeninius rinkimų komitetus, priėmė ir panaudojo lėšas ar

nepiniginę auką iš kitų, šiame įstatyme nenurodytų, finansavimo šaltinių ar šio įstatymo reikalavimų neatitinkančias aukas, kurių suma viršija mažos aukos sumą, Vyriausioji rinkimų komisija priima sprendimą įpareigoti politinės kampanijos dalyvį panaudotų lėšų ar nepiniginės aukos dydžio sumą pervesti į valstybės biudžetą, išskyrus tuos atvejus, kai dėl šiurkščių šio įstatymo pažeidimų valstybės biudžeto asignavimai nebuvo skirti. To paties projekto 14 straipsnio 8 dalyje siūloma nustatyti, kad jeigu politinės kampanijos dalyvis, įskaitant ir visuomeninius rinkimų komitetus, nedeklaruoja politinės kampanijos išlaidų, dėl kurių būtų viršytas jo išlaidų limitas, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu politinės kampanijos dalyvis sumą, lygią nedeklaruotų politinės kampanijos išlaidų dydžio sumai, privalo pervesti į valstybės biudžetą. Tokiu būdu, Vyriausioji rinkimų komisija savo proaktyviais veiksmais, nukreiptais kontroliuoti ir identifikuoti politinių kampanijų pažeidimus, efektyviau kovos su neskaidriu ir nelegaliu politinių partijų, visuomeninių rinkimų komitetų ir kitų politinių kampanijų dalyvių finansavimu.

Kriminalizavus neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą, Politinių partijų įstatymo ir Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektuose siūloma nustatyti, kad tais atvejais, kai politinė partija ar politinės kampanijos dalyvis pagal galiojantį teisinį reglamentavimą gali grąžinti lėšas jas pervedusiam asmeniui ar pervesti į valstybės biudžetą, lėšų grąžinimas ar pervedimas sustabdomas, jei dėl neteisėto politinių partijų ar politinių kampanijų finansavimo yra pradėtas ikiteisminis tyrimas.

III. Netiesioginio politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo prevencijos priemonės.

Įgyvendinant Darbo grupės pasiūlytas netiesioginio politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo prevencijos priemones, siūlytina pildyti galiojančio Politinių partijų įstatymo nuostatas ir Politinių partijų įstatymo projekte numatyti, kad visos politinės partijos išlaidos, išskyrus išlaidas politinei kampanijai finansuoti, turi būti apmokamos tik iš politinės partijos banko einamosios sąskaitos ir tik banko pavedimu. Taip pat neteisėto finansavimo prevencijos tikslais Politinių partijų įstatymo projekte siūlytina nustatyti, kad nario mokestis, viršijantis 0,3 VMDU dydį, privalo būti mokamas banko pavedimu, ir detaliau sureglamentuoti paskolų garantą politinės partijos prievolėms. Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekte siūloma numatyti, kad politinių kampanijų dalyvių politinės kampanijos laikotarpiu atsiradę įsiskolinimai turi būti įvykdyti per vienus metus nuo galutinių rinkimų, referendumo rezultatų paskelbimo.

Siekiant veiksmingų poveikio priemonių draudžiant asmenims, neturintiems teisės aukoti, bet kokia forma remti politinės kampanijos dalyvius, *Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 93, 544 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte* siūloma neteisėtai auką suteikusiam asmeniui ar auką suteikusio juridinio asmens vadovui ar kitam už sprendimo priėmimą atsakingam asmeniui skirti numatyto dydžio baudą, kurios dydis būtų iki 3000 eurų. Atitinkamai siūloma numatyti baudas iki 3000 eurų už politinių partijų finansavimą neturint tam teisės. Administracinių nusižengimo kodekso nuostatos taikomos ir visuomeniniams rinkimų komitetams, kaip politinių kampanijų dalyviams.

IV. Politinių kampanijų skaidrinimo priemonės.

Užtikrinant politinių kampanijų skaidrumą, Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad politinės kampanijos finansavimo apskaitos žiniaraščiai, politinės kampanijos finansavimo sutartis bei politinių kampanijų finansavimo ataskaitos būtų viešinamos Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje per 10 darbo dienų nuo jų gavimo dienos. Reikalavimas viešinti finansavimo apskaitos dokumentus būtų taikomas visiems politinės kampanijos dalyviams, įskaitant visuomeninius rinkimų komitetus. Pažymėtina, kad iki šiol politinės kampanijos

finansavimo apskaitos žiniaraščiai nebuvo viešinami. Taip pat Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektu numatoma nustatyti 10 darbo dienų terminą išlaidų registravimui (dabar išlaidas galima registruoti ir po rinkimų). Tai leistų efektyviai kampanijos metu kontroliuoti ne tik pajamas, bet ir išlaidas bei taikyti atsakomybę už neteisėtas išlaidas ar limitų viršijimą dar iki rinkimų bei padėtų užtikrinti visų kampanijos dalyvių, įskaitant partijas ir visuomeninius rinkimų komitetus, lygiateisiškumą. Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projektu taip pat siūloma uždrausti politinės kampanijos dalyviui prisiūti naujų išlaidų ar įsipareigojimų, jei Vyriausioji rinkimų komisija nustato, kad iki rinkimų dienos toks politinės kampanijos dalyvis jau viršijo politinės kampanijos išlaidų limitą.

V. Politinių partijų atskaitomybė ir jų veiklos finansavimo stebėseną.

Įgyvendinant politinių partijų veiklos finansavimo stebėseną, Politinių partijų įstatymo projekte siūloma numatyti, kad politinės partijos Vyriausiajai rinkimų komisijai kartu su finansinių ataskaitų rinkiniu pateikia ir partijos veiklos finansavimo ataskaitą, į kurią būtų įtraukti politinės partijos organizuoti renginiai, politinė reklama ir kita politinei partijai būdinga veikla. Siūloma numatyti prievolę politinėms partijoms kas ketvirtį teikti savo sąskaitų, įskaitant valstybės biudžeto asignavimų sąskaitą, išrašus. Tai leistų efektyviau kontroliuoti jų finansavimą. Siekiant vykdyti sistemingą visų politinių partijų sudaromų sutarčių stebėseną, Politinių partijų įstatymo projekte siūloma nustatyti pareigą politinėms partijoms, kurios gauna valstybės biudžeto asignavimus ir yra laikomos perkančiosiomis organizacijomis, savo interneto svetainėje skelbti visas pagal Viešųjų pirkimų įstatymą sudarytas sutartis. Jeigu nustatoma, kad politinė partija pažeidė reikalavimą dėl sudarytų sutarčių pavišėjimo, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu politinei partijai nebūtų skiriama asignavimų suma, atitinkanti nepavišintų sutarčių sumą. Pažymėtina ir tai, kad pagal naujai siūlomą reglamentavimą, užtikrinant politinių partijų veiklos finansavimo stebėseną, Politinių partijų įstatymo projekte yra nustatyta, kad politinių partijų finansavimo skaidrumo užtikrinimo tikslais Vyriausiosios rinkimų komisijos interneto svetainėje turi būti skelbiami politinių partijų narių, per kalendorinius metus sumokėjusių daugiau nei 360 eurų nario mokesčių, sąrašai, juose nurodant partijos nario vardą, pavardę ir sumokėtą sumą. Pasirinkta 360 eurų suma politinių partijų narių sąrašų viešinimui susieta su politinių partijų narių prievole pagal Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymą deklaruoti savo turtą ir pajamas, kai bendra politinės partijos nario mokesčių politinei partijai suma per metus viršija 360 eurų.

Tobulinant šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą politinių partijų atskaitomybės srityje, *Lietuvos Respublikos vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo NR. IX-985 3 ir 16 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12¹ ir 12² straipsniais įstatymo projekte* (toliau – Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo projektas) siūloma nustatyti Vyriausiosios rinkimų komisijos reikalavimų privalomumą fiziniams ir juridiniams asmenims. Tais atvejais, kai Vyriausiajai rinkimų komisijai, vykdančiai tyrimą dėl šiurkštaus politinės partijos įstatymo pažeidimo, politinė partija turimų dokumentų ir informacijos nepateikia, Vyriausioji rinkimų komisijai suteikiama teisė tokiai politinei partijai sustabdyti valstybės biudžeto asignavimų skyrimą. Vyriausiosios rinkimų komisijos įstatymo projektas taip pat pildomas naujomis nuostatomis dėl asmenų pranešimų, skundų ir prašymų dėl galimų rinkimų pažeidimų bei politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų nagrinėjimo Vyriausiojoje rinkimų komisijoje tvarkos ir terminų, taip pat surinktos informacijos ir medžiagos dėl galimų finansavimo pažeidimų pagal kompetenciją perdavimo ikiteisminio tyrimo institucijoms, pvz. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai arba Specialiųjų tyrimų tarnybai.

VI. Politinės reklamos skaidrinimas.

Užtikrinant politinės reklamos skaidrumą, Politinių kampanijų finansavimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad politinė reklama būtų žymima nuolat, o ne tik politinės kampanijos laikotarpiu, taip pat viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai Vyriausiajai rinkimų komisijai duomenis apie paskleistą politinę reklamą privalo teikti nuolat.

Siekiant užkirsti kelią piktnaudžiauti paramos gavėjo statuso suteikiamomis lengvatomis, Darbo grupė taip pat nagrinėjo paramos gavėjo statuso suteikimo ir panaikinimo sąlygas. *Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 13 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1331 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte* (toliau – Labdaros ir paramos įstatymo projektas) siūloma nustatyti, kad paramos gavėjo statusas negali būti suteikiamas tokiam asmeniui, kurio vadovas yra arba buvo kito asmens, kuriam už atitinkamus Labdaros ir paramos įstatyme įvardytus pažeidimus arba dėl to, kad jis neatitinka minimalių patikimo mokesčių mokėtojo kriterijų, ne anksčiau kaip prieš vienerius metus buvo panaikintas paramos gavėjo statusas, vadovu. Labdaros ir paramos įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti perteklinės ir teisinius santykius dubliuojančios nuostatos dėl paramos gavėjo statuso panaikinimo už Baudžiamajame kodekse numatytą nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą ekonomikai ir verslo tvarkai ar finansų sistemai. Atsižvelgiant į tai, kad Pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas paramos gavėjams nėra taikomas, Labdaros ir paramos įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti ir šio paramos gavėjo statuso panaikinimo pagrindo.

Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informacinių sistemų duomenimis Lietuvoje šiuo metu yra įregistruota 38 394 paramos gavėjai, iš kurių 2 146 yra mokesčių mokėtojai, kurių mokestinė nepriemoka yra mažesnė nei 5 eurai, o bendra šių mokesčių mokėtojų nepriemoka sudaro 2 011 eurų. Kitų paramos gavėjų, turinčių mokestinę nepriemoką didesnę arba lygią 5 eurams, identifiukuota 777. Šių mokesčių mokėtojų bendras įsiskolinimas valstybės biudžetui sudaro 2 008 778 eurus, tačiau šią sumą sudaro iš esmės 3 mokesčių mokėtojų, kuriems yra įregistruotas „bankrutuojantis“ statusas, skola. Vadovaujantis Labdaros ir paramos įstatymo 13 straipsnio 6 dalies 2 punktu, juridiniams asmenims, kuriems įregistruotas jo kaip bankrutuojančio juridinio asmens statusas, paramos gavėjo statusas panaikinamas Juridinių asmenų registro tvarkytojo iniciatyva, t. y. tokiems juridiniams asmenims paramos gavėjo statusas panaikinamas kitu pagrindu. Įvertinus visa tai, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos siūlymu, siekiant protingumo ir racionalumo kriterijų, Labdaros ir paramos įstatymo projektu taip pat siūloma atsisakyti 13 straipsnio 5 dalies 5 punkte numatyto paramos gavėjo statuso panaikinimo pagrindo.

Nauju teisiniu reguliavimu taip pat siūloma tarpusavyje suderinti įstatymų nuostatas ir nustatyti analogišką reguliavimą dėl paramos gavėjo statuso panaikinimo tiek tiems labdaros ir paramos fondams ar asociacijoms, kurie pagal naują reguliavimą yra pasirinkę rengti metinių finansinių ataskaitų rinkinį, tiek tiems, kurie – metinę ataskaitą, kai labdaros ir paramos fondas ar asociacija šių finansinių dokumentų nebus pateikę Juridinių asmenų registro tvarkytojui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma, nes bus dar labiau užtikrintas politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo skaidrumas, sustiprinta finansavimo kontrolė, taip

pat išvengiamas nepagrįstas naudojimas mokesčių lengvatomis. Įstatymų projektuose siūlomi reguliuoti teisiniai santykiai neturės esminės įtakos ir neigiamų pasekmių ekonomikai, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisinei sistemai, administracinei naštai.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Numatoma, kad įstatymų projektai turės teigiamos įtakos atskleidžiant ir užkardant neteisėtą politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo atvejus, tuo pačiu prisidės prie politinės korupcijos mažinimo.

7. Galima įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektai turės teigiamą poveikį verslui ir jo plėtrai, kadangi pasirinktomis teisėkūros priemonėmis siūloma mažinti politinės korupcijos apraiškas, kas prisidės prie verslo sąlygų gerinimo.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus kitų Lietuvos Respublikos įstatymų keisti nereikės.

9. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrines lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektuose naujų sąvokų nėra.

10. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

11. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių teisės aktų rengėjai ir parengimo terminai

Priėmus įstatymus, Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija turės priimti šiems įstatymams įgyvendinti būtinus teisės aktus.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

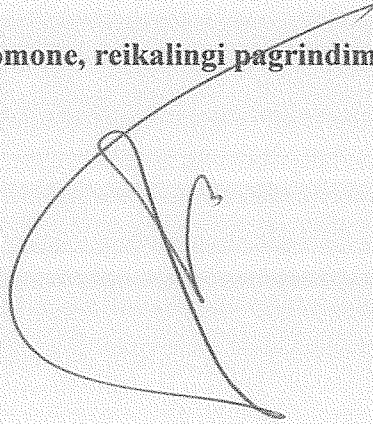
Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „*Baudžiamasis kodeksas*“,

„neteisetas politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimas“, „politinė partija“, „politinė kampanija“, „politinė reklama“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Teisingumo ministras

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, sweeping loop followed by a smaller, more intricate flourish.

Elvinas Jankevičius